

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 87 • Maribor, četrtek, dne 1. avgusta 1940 • Leto XV

Ideje in praksa...

Človeški duh producira najrazličnejše ideje in ideologije. Neposredni povod so jim življenjske razmere, s katerimi ta ali oni ni zadovoljen. Nove ideje in ideologije so torej recepti, ki imajo namen izboljšati ali izpremeniti, to je, ozdraviti bolezen človeške družbe. To so svetovnonazorske ideologije in ideje, ki so bolj relativne ali bolj absolutne. Ene zahtevajo korekturo, druge temeljito izpremembo družabnih razmer.

Na take ideje in ideologije moremo misliti, kadar govorimo o svetovno nazorskih idejah in iniciativah.

Zgodovina zadnjih let nas je navidez razočarala. Celo pisatelj G. K. Wells pravi, da so ideje in ideologije igre duha, ki se odigravajo izven življenja in zapadajo pozabi, ker realno življenje riše samo sebi povsem nova pota, ki jih ideje same brez prakse ne morejo.

Ideje nastopajo proti idejam. Dokler so samo ideje, se morejo smatrati le kot kulturno dejstvo, ki v razvoju sicer zapušča svoje sledove v tej ali oni obliki, dasi za tok razvoja nimajo večje realne vrednosti.

Ideje so gonilna para razvoja. Kakšno vrednost pa imajo sicer, je odvisno od tega, kako posegajo v praktično življenje in duhovno dirigirajo razvoj človeške družbe. Prav sedanjí razvoj nam kaže, da je realizacija ideje glavno. — Celo vrsto konceptov imamo, ki vsak po svoje zagovarjajo socializem ali kapitalizem. In žal, konstatirati moramo, da je danes praktično močnejša ideologija reformiranega kapitalizma. Kapitalizem se poslužuje v nekaterih parolah besede socializma, ki ga je utemeljila znanost, ne da bi zgradila in organizirala realne temelje in ga sama uveljavila. Preveč je ostala napram močnemu nasprotniku pri igri besed.

Ni to očitek. Razmerje sil je bilo vzrok, da nove zdrave ideje niso prodrele.

Reakcija je storila svoje. Udarila je po idejah v zmoti, da jih zatire, kar pa ne more biti trajno. Ideje, ki imajo v življenju svoje korenine, so večne, treba jih je realizirati, treba je delati praktično in na praktičnost postaviti tudi vse gibanje delavskega razreda. Ideološke resnice je treba prenesti v prakso, osebno in organizatorično. S svojo organizatorično voljo in močjo graditi to, kar potrebujemo.

Potem ideje, tudi ideja, ozir. znanost socializma ne bo več igra človeškega duha, ampak postane kri in meso življenja, kljub vsej strahoviti reakciji.

Sovjetska mornarica najmočnejša na svetu.

V nedeljo, dne 28. t. m. je bila v Sovjetski Uniji proslava vojne mornarice. Komisar za vojno mornarico Kuznecov je na velikem zborovanju v Moskvi med drugim dejal, da se je sovjetsko vojno brodovje v zadnjih letih tako povečalo, da svet o pravi moči sovjetske vojne mornarice nima pojma. Lažjedelnice delajo noč in dan in naravnost bruhajo nove najmodernejše vojne ladje. L. 1939 je bilo zgrajenih 112 novih najmodernejših vojnih ladij, letos pa jih bo nadaljnjih 168, pri čemur niso vpoštevane podmornice, katerih število se bo letos potrojilo. Sovjetska mornarica je že danes najmočnejša na svetu, po osvojitvi Baltika in razširjenju vpliva na Črnem morju je postala vloga vojnega brodovja še mnogo važnejša. Sovjetsko brodovje predstavlja strahovito silo, kar jamči, da bo odslej Vzhodno morje rusko morje, kjer bo predvladovala sovjetska zadržava.

V pričakovanju nemškega napada na Anglijo

Anglija pripravljena.

Vedno hujši letalski napadi Nemčije na Anglijo pričajo, da bo verjetno kmalu prišlo do splošnega napada, ki ga je napovedala Nemčija za primer, da angleška vlada ne bi hotela sprejeti miru, ki ga je ponudil Hitler v svojem govoru. Na drugi strani je opaziti, da se Anglija mrzlično pripravlja na obrambo in kakor vedo povedati nekatera poročila inozemskih časopisov, bo izvedla v odločilnem trenutku tudi napad na sovražnika. Po odločnem odklonilnem stališču, ki ga je zavzela Anglija, ni skoraj nobenega izgleda na sklenitev miru. Izvršiti bi se moral pravcati preobrat v angleški politiki, pa tudi Nemčija bi morala v tem slučaju najbrž znatno popustiti, da bi prišlo do likvidacije tega spora, ki ga bo moralo sicer odločiti orožje.

Po dogodkih, ki so se odigrali v zadnjih letih, pa vendarle ni povsem izključeno tudi kakšno presenečenje, ker se menda oba nasprotnika zavedata, kako grozne posledice bodo nastale, tako na eni kakor na drugi strani, če ne bo mogoče doseči mirne poravnave. Računati je treba z množinskimi medsebojnimi letalskimi napadi, ki bodo grozno opustošili zlasti vsa mesta, prizadeta pa bodo tudi ostala naselja, kjer koli prebivajo ljudje. V koliko se bo bliskoviti napad na Anglijo posrečil, kakor se je to obneslo v drugih državah, se po mnenju strokovnjakov ne more

prorokovati, ker je jasno, da se Anglija temeljito pripravlja in naglašja, da jo nemški napad ne bo presenetil.

Po poročilu newyorškega lista »Daily News« je angleška admiraliteta zaradi neprestanih nemških letalskih napadov odredila popolno zaporo za ladijski promet v londonskem pristanišču.

Razprave v spodnji zbornici o angleški zunanji politiki

Churchillov pričakovani govor izostal.

Na seji spodnje zbornice, ki se je vršila dne 30. julija, se je pričakovalo, da bo predsednik Churchill podal važno izjavo oz. odgovor na zadnji apel nemškega kanclerja. — Churchill pa je po otvoritvi seje odgovarjal le na nekatera vprašanja, ki so jih stavili poslanci glede obveščanja angleške javnosti o dogodkih, dočim je pričakovani veliki govor izostal.

Poročala sta dalje minister za blokado Dalton in zunanji minister lord

Halifax. Slednji je zlasti obširno govoril o odnošajih Japonske, ki so se radi aretacije 12 zastopnikov angleškega gospodarstva na Japonskem zelo poslabšali.

Na vprašanje poslancev, kakšen je trenutni vojni in zunanji politični položaj Anglije, je Churchill dejal, da naj spodnja zbornica sama odloči, če se naj vrši tozadevna razprava v javni ali tajni seji. Zbornica je nato proglasila sejo za tajno.

Aretacija Angležev na Japonskem

Angleški protest v Tokiu.

Japonske vojaške oblasti so aretirale 12 Angležev, ki jih dolže, da so vršili špijonažo. — Glavni dopisnik angleške Reuterjeve agencije Cox je bil ob aretaciji ubit. Uradno japonsko poročilo navaja, da je Cox izvršil samomor, po drugih vesteh pa so ga mučili pri zasliševanju in še ni jasno, kako da je padel iz tretjega nadstropja. — Angleška

vlada je po svojem poslaniku v Tokiu vložila oster protest, dočim britansko časopisje zahteva stroge represalije in poziva vlado, da zopet odpre pot preko Birme, kjer so kakor znano, prevažali vojno orožje Kitajcem.

Naknadno sta bila aretirana še dva Angleža na Japonskem.

Direktna pogajanja med državami jugovzhoda Evrope

Glavna in dokončna ureditev še le po koncu vojne.

Kakor poročajo nemški listi v zvezi s solnograškimi in rimskimi razgovori, Nemčija nima namena zahtevati kakršno Nemčija nima namena zahtevati kakršnokoli rešitev političnih problemov v jugovzhodni Evropi, temveč prepušča, da prizadete države same prilagodijo politiko v svojih državah novemu redu v Evropi. V zvezi s solnograškimi razgovori vidijo jamstvo, da jugovzhodna Evropa, ki je stoletja trpela zaradi spopadov in trenj, ne bo več prepuščena svoji usodi. Teža dela evropske celine ne bosta mogli več Francija in Anglija izrabljati za odpor ali napad proti silam osi, ki sta nosilci napredka. Odstraniti je sedaj treba še iz teh držav poslednje vplive zahodnih velesil. Nemčija in Italija pa nimata drugega interesa kakor, da bi nastalo prijateljstvo in dobro sosedno življenje vseh narodov, ki žive na Balkanu in Podonavju.

Med Nemčijo in Italijo vlada popolno soglasje glede njune politike na Balkanu, ki stremi za tem, da se doseže mirna rešitev vseh spornih vprašanj.

Nemčija in Italija sta po madžarskih vesteh sklepe glede preureditve jugovzhodne Evrope sprejeli sporazumno z madžarsko vlado ob priliki obiska madžarskih ministrov v Monakovem. — Ti sklepi so nespremenljivi, le glede postopka in načina, kako se naj izvedejo, so dovoljeni neki roki in dana prednost mirnemu sporazumevanju prizadetim državam samim.

Dokončna in glavna ureditev južnovzhodnih vprašanj pa bo urejena šele po vojni.

Tako iz Romunije, kakor iz Bolgarije ter tudi iz Slovaške pa prihajajo vesti, da so z razgovori v Solnogradu vsi zadovoljni.

Romunija išče izhoda

Romunski listi objavljajo obširna poročila o potovanju ministrskega predsednika Gicurta in zunanjega ministra Manolesca v Solnograd in Rim. Po povratku sta bila sprejeta pri kralju Karlu, ki sta mu o vsem poročala. Istega dne, 29. julija popoldne se je sestal ministrski svet, da pregleda položaj, ki je nastal po solnograški konferenci med Romunijo in njenimi sosedmi. Vladi gotovo ne bo lahko sprijazniti narod s koncesijami, ki jih morala dati glede odstotitve delov svojega ozemlja, ker radikalni nacionalistični krogi še vedno naglašajo, da ne bodo dopustili nove okrnitve Romunije. — Vendar, kakor

stvari stoje, bodo vsekakor prej ali slej morali ugrizniti v kisló jabolko.

Podtajnik prosvetnega ministrstva Krecu je imel govor, v katerem je med drugim rekel, da je vzporedno z zunanje politično preorientacijo Romunije potrebno izvršiti preosnovno tudi v notranji ureditvi države. Zato je potrebno, da se uvede totalitarni nacionalistični režim.

Sovjetska Rusija zaenkrat še z rezervno opazuje notranje previranje v Romuniji in se omejuje na korake, ki bi ljudem, ki se žele izseliti v Besarabijo, zagurali svoboden odhod.

Slovaki zadovoljni

Na Slovaškem izjavljajo, da so popolnoma zadovoljni s svojim sedanjim položajem, saj uživajo popolno gospodarsko, kulturno in politično neodvisnost, seveda pod okriljem Nemčije in v popolnem sodelovanju z njo.

Z druge strani pa poročajo, da je bilo na solnograški konferenci sklenjeno, da se ima Slovaška priključiti Madžarski kot avtonomna edinica.

Nemčija ni stavila švic zahteve

»New York Herald Tribune« poroča iz Londona, da je Švica prejela ultimativno zahtevo od Nemčije, da ji mora takoj izročiti vse svoje zaloge petroleja, bencina, živeža, žita in zlata in vse inozemske vrednostne papirje. Švica je baje pripravljena ustreči tej zahtevi, da se izogne vojni.

Švicarska uradno izjavlja, da je ta vest neosnovana.

Nemško-švicarska meja zaprta

Po poročilu »Baseler Nationalzeitung« je bila dne 30. julija z nemške strani hermetično zaprta vsa meja proti Švici. Vsi vlaki iz Nemčije so prispeli na švicarske obmejne postaje prazni.

Pierre Laval - šef francoske cenzure

Ministrski svet je imenoval podpredsednika ministrskega sveta Lavalu za vrhovnega cenzorja za tisk, film in radio v vsem nezasedenem delu Francije.

Sklep panameriške konference

Načelni sporazum z vsemi vladaми do sežen

Na povabilo predsednika Zedinjenih držav Amerike, Roosevelta, je bila sklicana v Havano panameriška konferenca. Konference so se udeležili zastopniki vseh 21 ameriških republik. Duhovno je vodil konferenco zunanji minister Zedinjenih držav Hull.

Konferenca je imela dvojen namen. Prvič, posvetovati se o varnosti ameriških republik in drugič o požitvi gospodarstva in trgovine, ki je zaradi vojne popolnoma zastala. Južnoameriške države so popolnoma izločene iz trgovine zaradi vojne in Zedinjene države so se ponudile kot kupec vsega blaga, ki je na razpolago. Tako so pristale južnoameriške ali latinske države na konferenco in se je udeležile. Zedinjene države so hotele s tem uresničiti svojo idejo o karteliranem ameriškem gospodarstvu. Načrtu se je upirala edino Argentina, ki pa je končno le popustila. Zedinjene države so pa že prej zavojale južno Ameriko s svojim investicijskim kapitalom in so sedaj izrabile še ugodni čas vojne, da dobe dominanten položaj v celem ameriškem gospodarstvu.

Po dolgih razpravah, ki so glede namere konference v marsičem divergirale, je konferenca prišla do načelnega sporazuma, ki se nanaša na naslednje temeljne smernice.

Vseh 21 republik se je zedinilo na skupni obrambni načrt proti vsakršnemu napadu od zunaj, ki je lahko političen, gospodarski ali vojaški. Ameriške republike bodo skupno upravljale ameriška posestva onih držav, ki bi bile ogrožane. Uvede se poostreno nadziranje delovanja tujih diplomatov in konzulov ter tujih trgovskih zastopnikov. Na zunaj bodo gospodarsko nastopale skupno vse države. Izvzeta od nadziranja je le angleška Kanada, ker ni ogrožena.

Za izvedbo teh načel je konferenca izvolila posebno komisijo.

Sklepi panameriške konference so torej povsem tendenčni. Najprej hoče Amerika organizirati gospodarstvo, braniti se pred vojno ter končno podpirati politiko miru s tem, da gospodarsko podpre v vojni svojo ideološko sorodno stran.

Poročila iz boljš

Velika letalska bitka nad Rokavskim prelivom

Po angleških poročilih se je minuli ponedeljek razvila nad Rokavskim prelivom največja dosedanja letalska bitka. 35 nemških bombnikov je v spremstvu 50 zaščitnih letal skušalo bombardirati pristanišče s strmoglavimi poleti, kar pa je preprečilo angleško protiletalsko topništvo in letalstvo. Napad je trajal pol ure in je bilo sestreljenih 21 sovražnih letal. Od začetka vojne je bilo nad Anglijo sestreljenih doslej 322 nemških letal, od 18. junija, od kar se vršijo redno napadi, pa 248.

Po poročilu Reuterja so nemška letala dne 30. julija bombardirala južnozahodno angleško obalo. Izveden je bil tudi bombni napad na nekatere cilje v Walesu. Nekaj oseb je bilo ubitih, več pa ranjenih.

Italijanska vojna poročila govore o mnogoštevilnih letalskih napadih v vzhodnem delu Sredozemskega morja. Več vojnih ladij je bilo poškodovanih in sestreljeno eno britansko lovsko letalo, dočim se eno italijansko letalo ni vrnilo. V vzhodni Afriki se nadaljuje italijansko prodiranje po zavzetju Kuruna.

Nemško vojno poročilo pa pravi, da je bilo dne 28. julija nad Rokavskim prelivom več letalskih spopadov, pri katerih je bilo sestreljenih 6 letal, dočim so Nemci izgubili le eno letalo. — 29. julija so angleška letala vrgla na severno in zahodno Nemčijo le malo bomb, ki pa niso povzročile škode, le v Hamburgu je neka bomba padla v stanovanjski okraj. Nad Holandijo so

bila sestreljena štiri sovražna letala, v Franciji in nad severno Nemčijo pa pomeno, tako da je sovražnik izgubil 11 letal, Nemci pa dve. Izveden je bil tudi napad na pristanišče Dover. Štiri ladje, katerih skupna tonaža znaša 32.000 ton, so bile teško poškodovane in jih je smatrati za zgubljene. Med napadom je prišlo do velikih bojov v zraku s sovražnimi letali. Nad Rokavskim prelivom so nemška letala potopila neko 10.000 tonsko križarko in poškodovala še nekaj angleškega brodovja.

Nemška vojska se zbira ob Biskajskem zalivu

Kakor poroča Reuter, je Nemčija ob španski meji pri Biskajskem zalivu zbrala armado, ki šteje 600.000 mož. — Temu nasprotno pa pravijo nemška poročila, da ima Nemčija med Bordeauxom in špansko mejo samo 300.000 vojakov v garnizijah.

Anglija je dobila 3000 letal iz Zedinjenih držav

Ženevski listi poročajo, da je bilo doslej odposlanih iz Zedinjenih držav v Anglijo že skraj 3000 bombnikov in izvidniških letal. Smatra pa se, da spadajo te dobave šele v prvo serijo nadaljnjih pošilk, ki jih bodo Zedinjene države poslale Angliji.

Doma in po svetu

Stanovsko preureditev države

zagovarja »Slovenec«. V polemiki glede tega vprašanja se »Slovenec« vedno spretno zmiha, da bi mogla javnost presoditi, kaj se skriva za »Slovenčevim« načrtom, naj ta načrt objavi, vsaj kar se tiče Slovenije in sicer predvsem: koliko zastopnikov v slovenskem stanovskem deželnem zboru bi naj pripadlo kmetom, koliko delavcem, tovarnarjem, obrtnikom, učenim stanovom, duhovnikom in sploh vsakemu stanu, ki ima po mnenju »Slovenca« pravico do lastnega zastopstva. Torej, gospodje, ker gotovo želite z jasno besedo pred narod, recite mu, kako bo izgledalo tisto, s čemer ga hočete osrečiti.

O patriotizmu je sedaj zopet večkrat govora. Vse kar ima kakšne internacionalne zveze ali pa pripada celo kakšni mednarodni organizaciji, sumničijo gotovi krogi protidržavnosti. S patriotizmom je težavna reč, ker se ne da meriti, razen v časih hude preizkušnje. Mi n. pr. zelo dvomimo v patriotizem človeka ali organizacije, za katerega bi vedeli, da si za izlive svojih patriotičnih čustev pusti plačati od države. Čim več bi tak človek ali organizacija prejela od države, tem manj je v njem patriotizma. — Koliko vere bi mogli pokloniti patriotizmu, o katerem bi vedeli, da si je pustil izplačati nagrado mogoče od 10, 50, 100 ali celo 200 milijonov? Vidite, o patriotizmu lahko govorimo samo ljudje, ki delajo, branijo in vztrajajo, pa četudi so zadnji meč zadnjimi, odrinjeni od komolčarjev in postavljeni v kot.

Na tuje agente na Hrvaškem je jezen »Hrvatski dnevnik«. Ti tuji agenti so po narodnosti Hrvati, ki so ob priliki dr. Mačkovega rojstnega dne delili po mestih in selih letake, v katerih so pozvali fujce naj pridejo rešit Hrvate in delat red. »Hrvatski dnevnik« dostavlja, da so tuji, katerim so ti letaki prišli v roke z zaničevanjem izročili ta potiskan papir predstavnikom HSS. Ako bi »Hrvatski dnevnik« hotel čitateljem osvežiti spomin z dogodki iz desetletne preteklosti, v kateri se je nedvomno ugotovilo vmešavanje v hrvaško vprašanje, bi mogoče ne pisal tako prepričevalno o tem, da zaslepljenci med Hrvati ne najdejo opore ne doma in ne v svetu.

Proračunska seja ministrskega sveta je bila v petek. Na seji so bile sprejete proračunske dvanajstine in sicer za osem mesecev. Finančni minister je podal obširno poročilo o sprejetih proračunskih dvanajstinah.

Vera očeta. Večkrat čitamo v časopisju, da bo ta in ta prireditev, na kateri bodo ti in ti potrdili, da so ostali zvesti veri očetov. To pisanje, ki se ponavlja od roda do roda, je netočno. Ako bi bili naši očetje in prapradedi res zvesti veri očetov, bi bili še dandanes pogani.

Naša trgovinska delegacija se v Berlinu pogaja že nad 14 dni. Nemčija bi rada kupovala več žita in pa rude in drugo blago, ki sta ga doslej kupovali po pogodbi Francija in Anglija. Pšenična žetev je letos pri nas slabjša. Koruze bo nekaj več. O drugih surovinah se pa v Berlinu še pogajajo in bo najbrže sklenjena trgovinska pogodba.

Trgovinske pogajanja med našo državo in Turčijo se te dni vršijo v Ankari.

41 židovskih nameščencev je bilo po poročilih iz Zagreba te dni odpuščenih iz raznih podružnic »Wiener Bankvereina« v Jugoslaviji. Sedež tega bančnega društva se seveda nahaja na Dunaju, zato pač tako rigorozno čiščenje ne more nikoogar, ki pozna razmere posebno začuditi. — Vendar pa je značilno, da se je s takim čiščenjem pričelo že tudi v podjetjih, ki se nahajajo na teritoriju Jugoslavije.

Maksimiranje cen premoğu za vso državo pripravljajo v Beogradu. Naredba izide v kratkem.

Tudi brzojavke se podražje. S 1. avgustom t. i. stopi v veljavo nova tarifa za brzojavke. Po novi tarifi znaša taksa en dinar za besedo in do najmanjšega zneska 10 dinarjev. Podražile so se tako tudi za druge kombinacije brzojavov v notranjem prometu.

Na Sedmograškem je zadnje čase izredno živa propaganda, ki stremi za tem, da bi se Sedmograška odcepila od Romunije in postala samostojna država. Vlada v Bukarešti skuša tako propagando v kali zadušiti.

Romunska vladja je nacionalizirala skoro vse vozove za petrolej, da na ta način pospeši dobavo petroleja Nemčiji.

Med Sovjetsko Rusijo in Madžarsko se vršijo trgovinska pogajanja.

Kakšen je položaj v zasedeni Franciji? Pretekli teden je govoril francoski notranji minister Marqueto o sedanjem položaju Francije in pri tem povdaril, da je v zasedenem ozemlju manje nereda, kot v nezasedenih krajih. Po vrnitvi beguncev se je ta položaj gotovo izboljšal. Sedaj se nahaja v nezasedeni Franciji še okrog 1 milijon 500 tisoč belgijskih in 4 milijone francoskih beguncev. Življenjski pogoji prebivalstva so vsled tega zelo slabi. Vlada se trudi, da bi spravila begunce domov, a to je odvisno tudi od Nemčije, ki drži zasedene kraje v oblasti.

Še ena socialistična stranka na Švedskem. Manjša opozicijska skupina švedske socialne demokratične stranke je ustanovila novo stranko z imenom »levičarski socialisti«. Stranka bo pri jesenskih volitvah samostojno nastopala. — Glavno strankino glasilo je v Göteborgu izhajajoči »Arbeiterposten«.

Parlamentarne volitve na Švedskem se bodo vršile letos v jeseni in so priprave za volilno borbo že v polnem teku.

Dobro letino pričakujejo letos v Turčiji. — Poljedelcem je dala vlada na razpolago stroje za žetev. Baje bodo pridelali tudi znatno več bombaža, kakor lansko leto.

Med Španijo in Portugalsko so bili podpisani dopolnilni sporazumi o špansko-portugalski nenapadalni pogodbi.

Amerikanci domov. Amerikanska vlada bo poslala 6. avgusta na Finsko v luko mesta Petsamo svojo ladjo, ki bo odpeljala v domovino ameriške državljanke iz severnih krajev, ki jih pozivlja vlada, da se vrnejo sedaj in bodo plačali zato samo znižano vožnjo.

Novo tibotapsko družbo so baje zopet odkrili v Bukarešti. Udeleženci so iztihatapljali zlato in druge dragocenosti, ter pri tem živeli v luksuznih hotelih.

Zrtve vročine v Ameriki. Do zdaj je v Združenih državah Severne Amerike umrlo 280 ljudi na posledicah vročinskega vala.

Zane Grey:

133

Mož iz gozda

Wilson se je zdrzil z naglo in sunkovito kretnjo, tako burno in strastno, ki je od njega ni nihče pričakoval in vsi trije tolovaji so od začudenja zazijali.

»Potem boš pač moral najprej Jimu Wilsonu dati eno po glavi«, je rekel z glasom, ki je bil ravno tako čuden kakor njegovo obnašanje.

»Jim, ti me vendar ne boš zahrbtno napadell« ga je rottil Anson z dvignjenima rokama in svečanim poudarkom.

»Jaz bom tako ali tako izgubil svojo glavo in lahko mi jo tudi ti razbiješ, kar boš moral vsekakor storiti prej, predno bom dovolil, da ubogo malo dekletce še ubiješ, potem ko si jo že pritiral v blaznost.«

»Jim, saj ne vem več kaj govorim«, je odgovoril Anson. »Priznati moram, da že sam izgubljam pamet. Ho, vsem skupaj je potreben pošten požirek whiskeyja.«

Tako je skušal odvrniti od sebe mračne misli in strah, kar pa se mu ni posrečilo. Njegovi pajdaši mu pri tem niso pomagali. Wilson je prikimal in šel proč.

»Bos, pusti Jima v miru«, je šepnil Shady. »Saj vidiš, da je razkačen. Ostal ti bo zvest; toda biti moraš previden.«

Moze je potrdil te besede in mračno prikimal.

Ko so spet vzeli kvarte v roke, se Anson ni več udeležil igre, a tudi Shady in Moze nista več kazala tiste fanatične obsedenosti, ki sta jo navadno kazala pri igri. Anson je ležal iztegnjen na tleh, z glavo na-

slonjeno na sedlo in je zdaj pa zdaj z mračnim pogledom ošinil zeleno utico, kjer se je skrivalo vjeto dekletce. Zdaj pa zdaj je bilo slišati od tam polglasno pesmico ali pa razburljiv, nepriroden smeh. Wilson si je pridno dal opraviti s ponvmi in se je delal, kakor da ne mara več poslušati. Kmalu potem je poklical može k obedu, ki so ga opravili s kislimi obrazi in trdovratnim molkom, kakor da opravljajo to ceremonijo samo na ljubo kuharju.

»Snake, kaj misliš, mar ne bi tudi dekletu nesel par grizljajev?« je vprašal Wilson.

»Mar me moraš za to šele vprašati?« se je obregnil Anson. »Jesti mora, čeprav bi ji morali v usta tlačiti.«

»Ho, tega si ravno ne želim«, je odvrnil Wilson. »Ampak poskrbel bom, ker se ji od vas nihče ne upa približati.«

S krožnikom in skodelico se je obotavlja je približal utici, pokleknil je in stegnil svojo glavo notri. Dekle, ki je vse pozorno opazovalo in poslušalo, ga je najbrž videlo prihajati. Pozdravilo ga je s plahim smehljajem.

»Jim, sem dobro opravila?« je zašepetala.

»Miss, nikdar še nisem videl boljše igralke«, je tiho odvrnil. »Ampak, naj me vrag, skoraj ste malce pretiravali. Ansonu bom zdaj rekel, da ste bolna, — zastrupljena, ali kaj podobnega strašnega. Potem bova čakala do večera. Dalec nama bo gotovo pomagal iz zagate.«

»Oh, kako hrepenim po svobodi«, je tiho vzkliknila. »Jim Wilson, nikdar vas ne bom pozabila, dokler bom živela!«

Bil je videti v zadregi.

»No — Miss — jaz — bom storil, kar bom le mo-

gel. Ampak ničesar ne smemo prepuščati slučaj! Imejte potrpljenje. Ostanite hrabri. Prepričan sem, da vas bova jaz in Dale vendarle osvobodila.«

Potegnil je glavo nazaj, vstal in se vrnil k tabornemu ognju, kjer ga je Anson radovedno pričakoval. »Pustil sem ji hrano tam. A ne dotakne se ničesar. Zdi se mi, da je bolna, videti je, kakor da bi bila zastrupljena.«

»Jim, zdi se mi, da sem te slišal z njo govoriti?«

»Res. Skušal sem ji lepo prigovarjati. Ni videti več tako nora kakor prej. Ampak čisto pobita je, čisto uničena.«

»Vedno huje in huje«, je siknil Anson skozi zobe. »In kje pa tiči Burt? Poldne je že, on pa je odšel že navsezgodaj. On ni bil nikdar dober gozdovnik. — Gotovo se je zašel.«

»Ali to, ali pa se mu je kaj pripetilo«, je odvrnil Wilson zamišljeno.

Anson je skrčil svoje velike pesti in je z zadržanim glasom klel, — to je bil izbruh čustev človeka, ki so ga njegovi pomagači, tovariši, vse njegove stvari, njegova sreča in njegovo zaupanje v samega sebe, zapustili. Vlegel se je pod najbližje drevo in čez nekaj časa, ko je napetost v njem popustila, je zaspal. Moze in Shady sta ostala pri svojih kvartah. Wilson je hodil sem in tja, se vsedel in spet vstal, da bi zgnal konje skupaj, obhodil je globel in se vrnil v taborišče. Ure tega popoldneva so bile dolge; bile so ure nepetege pričakovanja...

Ob sončnem zahodu so se pozlačene sence globeli spremenile v nedoločno zabrisan somrak. Anson se je okrenil na tleh, široko zazdehal in se vsedel. Ko se je ozrl krog sebe, se mu je obraz zmrčil.

Iz naših krajev

CELJE

Senčna stran brezmesnih dni. Kalkulacija brezmesnih življenjskih potrebščin je pokazala, da je hrana brez mesa mnogo dražja, kakor mesnata, kar so prvotno ugotovili naši nekateri restavratordi, vsled česar so nekateri odgovorili svojim abonentom, ki so prejelali hrano na dom. Samci, kakor tudi družine, ki jim je hrana na ta način odpovedana, so občutno prizadeti, saj se večkrat res ne izplača kuhati za eno ali dve osebi, mnogo slučajev pa je, da jim je vsled zaposlenosti ali stanovanjskih neprilic kuhla sploh onemogočena. Splošno je znano in ugotovljeno, da se pri gostih, ki imajo hrano v gostinskih obratih več zasluži pri pi-jaci kakor pri hrani, radi tega je razumljivo, da bo za hrano izven restavracij vsled naraščajoče daginje vedno slabše. Onim, ki so smatrali, da je meso najdražja jed, se sedaj lahko postrže z dokazi, da delavci in nameščenci nimajo od brezmesnih dni nikakih koristi. Imovitejši sloji pa imajo samo manj potov do mesarjev, ker jim doma dobro delujejo hladilniki, ki so za brezmesne dni posebno pripravljeni.

ZAHVALA.

Podpisana gostilničarka se zahvaljuje vsem cenjenim gostom za vsak obisk v gostilni »Angel«, ter sporočam, da se s prvim avgustom preselim v Maribor, Meljska cesta 9.

M. Seifrid-ova.

HRASTNIK

Res čudno. Hrastniška javnost ima še prav v dobrem spominu afero g. Z., ki je bil obsojen na zaporno kazen. Te dni pa se je g. Z. zopet pojavil na starem službenem mestu. Delavci se sprašujejo, kako bi se godilo delavcu v taki zadevi. Opazovalec.

Poziv. Odbor »Vzajemnosti I« v Hrastniku poziva vse one, ki imajo doma izposojene knjige iz društvene knjižnice, da iste čimprej zopet vrnejo, najkasneje pa do 10. avgusta t. l. To lahko store vsak dan od 6. do 7. ure zvečer v knjižnici. Ko bodo zbrane vse knjige ter knjižnica izpolnjena po možnosti še z novimi knjigami, se bo pričelo s ponovnim rednim izdajanjem knjig. Interesente bomo o tem pravočasno obvestili.

Poročil se je dne 29. m. m. naš s. Viktor Malovrh z gđ. Mici Zavraškovo. Pevski zbor »Vzajemnosti I« mu je priredil na predvečer podokolen. Imenovan »Vzajemnosti« je spregovoril še s. Kosmos, ki se je v prisrčnih besedah zahvalil s. Viktorju za njegovo plodnosno delo na kulturnem polju, obenem pa izrazil željo, da s tem, ko zapuša fantovski stan, naj še ne zapusti dela v našem kulturnem društvu. Mi vsi pa, ki poznamo s. Viktorja, o tem niti najmanj ne dvomimo. Mlademu paru pa želimo mnogo sreče!

HUDA JAMA

Do redukcij, ki so se dogajale v letih 1932 do 1933, je bilo zaposlenih pri tukajšnjem rudniku nad 600 delavcev. Kmalu pa je uprava znižala delavski stalež za polovico. Lani in letos pa je bilo precej premestitev k ostalim rudnikom TPD, največ pa h kočevskemu rudniku. Sedaj znaša stalež okrog 250 delavcev. Imeli smo samostojno brat. skladišče, kateri sta se kasneje priključila rudnika Ljuboje in Pečovnik. Zadnji ima sedaj že skoro toliko delavcev kakor Huda jama. Pri tem rudniku je nastalo stremljenje, da se osamosvoji, torej odcepi od tukajšnje bratovske skladišnice. Za Hudo jamo imamo v Laškem pogodbenega zdravnika, ki pa preveč stane z ozirom na dohodke, ki jih prejema bratovska skladišnica. To stanje je postalo nevdržno. Upravni odbor je sklenil, da se doseže sporazum z zdravnikom za znižanje plače, ali pa se mu službo odpove. Dokončno pa more o tem sklepati uprava glavne bratovske skladišnice v Ljubljani. Drugo vprašanje, še bolj važno, pa je uradni skladišnice. V prejšnjih letih so se kar menjavali. — Sedaj so določili enega izmed starejših nameščencev za to mesto, kar pa ni prav, ker TPD plačuje samo delno tega uslužbenca in bi mlajši z nižjimi prejemki tudi lahko opravljal to delo. Sicer pa imamo v skladišnici gospodično, ki menda že ima dovolj prakse in bi v doglednem času že sama lahko izvrševala vse poste. Zaradi padea članstva je za skladišnico veliko breme zdravnik in drag upravnik. Če bodo oni iz Pečovnika stremeli za osamosvojitvijo, bomo pač mi prisiljeni stremeti za priključitev morda k Hrastniku, ker sicer ne bomo zmogli bremen. Apeliramo na uvidevnost tako krajevne, kakor glavne upravne odbora, naj uredita tako, da ne bomo zabredli v položaj, da bi morali bolni delavci na delo samo zato, ker bi bila bratovska skladišnica preobremenjena. — Rudarji.

TRŽIČ

Zakaj tako postopanje. Neko tukajšnje velepodjetje je prenehalo plačevati nadure in ne vemo, odkod ta nenadna praksa. Ali misli podjetje, da nihče ne bo imel poguma vložiti tožbe za nadure? Ali ni to izigravanje socialne zakonodaje?

Po spremembi časa. Neki tuji nameščeneec je kmalu po vojni prosil oblasti za podelitev našega državljanstva, a ga zaradi takratnega nacionalnega in neslovanskega čustvovanja, ponašanja in zadržanja ni dobil. Kljub temu je še dalje užival velik kos kruha pri nas. Nekako od znane »kresne« noči pa se je pričela zanj »konjunkturna«. Naši gospodje so mu kaj kmalu priskrbeli naše državljanstvo, ker je oblekel novo barvo, njegova miselnost pa ga še vedno vleče v smer, danes tako opevanih zmag. — Je tudi svetovalec v neki domači instituciji.

SLIKE ZA LEGITIMACIJE izvrši takoj FOTO JAPELJ, gosposka 18-1.

MARIBOR

Popravite krivice železničarjem glede napredovanja in pokojnin

Se vedno ni rešeno vprašanje priznanja delavski službenih let za napredovanje ter pokojnino onim železničarjem, ki so bili nastavljeni po 1. septembru 1923. l. Železničari, ki so bili nastavljeni pred to dobo pa uživajo te ugodnosti, dasi jih je mnogo več, ne oziraje se ali so že vpokojeni ali pa še vršijo aktivno službo. Le eni četrtini nastavljenega osebja se niso štela v napredovanje in za pokojnino ona leta, ki so jih prebili v železniški službi pred nastavitvijo. To je seveda nerazumljivo vsem, ki se na železničarske zadeve ne spoznajo, sicer pa je nerazumljivo tudi prizadetim, ker je jasno, da so si to pravico pridobili in kupili s članstvom v pokojninskih fondih, ker so plačevali prispevke, tako kakor jih plačujejo na primer privatni nameščenci. Nekateri prizadeti imajo takega članstva preko 20 let. Že nekaj let se borimo, da bi dosegli izenačenje z ostalimi nameščenci. Povdariti je treba, da sporni zneski niso malenkostni in so nekateri bivši starejši uslužbenici prizadeti mesečno do 1000 dinarjev, ker prejemajo n. pr. pokojnino, ki znaša samo 400 do 600 din. pripadalo pa bi jim od 1000 do 1600 din. Vsled tega silno trpijo

stavninski delavec R. Smodej, ki je bil zaposlen pri gradnji nove Hutterjeve stavbe. Teško pokškodovanega delavca so odpremili v tukajšnjo splošno bolnico.

Izkaz pridobin za odmero davka, ki je bil v Ljubljani te dni razgrujen že za vse pridobitne sloje, v Mariboru še ni končan in ga bo predložila daočna uprava menda šele tekom meseca avgusta ali morda šele septembra na vpogled davkoplačevalcem.

V samorodnem namenu si je pogoltno krogo v prsa nek pokopališki paznik. Kaj je vzrok temu dejanju, ni znano. Zdravi se v tukajšnji splošni bolnici.

Kolo »Propeller« ev. štev. 23.685 je bilo te dni ukradeno kurjaču Petru Sušniku v Smetanovi ulici. — V Majstorju ulici št. 11 pa je neznan tat ukradel kolo »Alfa« z ev. štev. 23.004.

Voz med zapornicami. Nek mlad voznik je te dni na Jadranski cesti prispel z vozom na železniško progo baš v trenutku, ko je železniški čuvaj spuščal zapornice. Ker je prihajala lokomotiva, je voznik pogoltno konje, ki so zlomili zapornico in tako je bila preprečena nesreča, ki bi bila sicer neizogibna.

Utopljenec. Na falskem jezju je Drava napolnila truplo 28 letnega delavca Josipa Melharja, rodom iz Celja, ki je 14. avgusta pri kopanju v Breznem utonil.

22 pesmi za moški, mešani in ženski zbor. V založbi Ipavčeve župe v Mariboru je izšla te dni pod tem naslovom prepotrebna zbirka za naše pevске zbornice. Zbirka vsebuje 11 skladb za moški zbor, 8 za mešan in 3 za ženski zbor. Namenjena je širšim pevskim krogom, vendar je po vsebini zelo različna in bo enako služila tudi društvom z večjimi ambicijami. Skladbe so v glavnem lahko izvedljive in hvaležne, tudi one, ki na prvi pogled predstavljajo trši oreh. Večina skladb je na umetna besedila, osem pa je narodnih. Zbirko so uredili priznani glasbeniki Hinko Drzovič, Janko Gašparič, Vasilij Mirk in Milan Protot. Med skladatelji, ki so prispevali za to zbirko, srečamo mnogo dobrih znancev, kakor na pr. neumornega Rista Savina, Karla Pahorja, Cirila Preglja, a tudi nekaj novih, ki jih s to zbirko Ipavčeva župa kot prva predstavlja pevski javnosti: Ubald Vrabca, Franja Delaka in Rajka Vrečerja. V zbirki je tudi nekaj skladb iz glasbene zapuščine pokojnih skladateljev Oskarja Deva in Antona Schwaba. Interesanti, zlasti pevška društva, naj naročijo to zbirko naravnost pri Ipavčevi pevski župi v Mariboru in naj tako podprejo njeno požrtvovalno in nesebično delo v teh mučnih časih.

KRANJ

Dežurna služba zdravnikov OUZD v Kranju v mesecu avgustu bo razdeljena sledeče: 4. avgusta dr. Bežič Josip, 11. avgusta dr. Bežek Josip, 15. avgusta dr. Herfort Joža, 18. avgusta dr. Pance Pavel in 25. avgusta dr. Vrtnjak Vinco.

Poštne pristojbine za časopise občutno povišane. Počeni s 1. avgustom so z odlokom ministra pošte in telegrafa določene naslednje pristojbine za časopise:

Teža do 110 gr adresirano 0.10 din, neadresirano 0.04, vrnjeno 0.04, nad 100 do 200 gramov naslovljeno 0.20, nenaslovljeno 0.8 vrnjeno 0.08, od 200 do 300 gramov naslovljeno 0.30, nenaslovljeno 0.12, vrnjeno 0.12 din, nad 300 do 400 gramov naslovljeno 0.40, nenaslovljeno 0.16, vrnjeno 0.16 din, nad 400 do 500 gramov naslovljeno 0.50, nenaslovljeno 0.20, vrnjeno 0.20. Najvišja dovoljena teža enega izvoda novin in časopisov ostane 500 gramov. Paketi z nenaslovljenimi listi in časopisi, ki jih odpravljajo uredništva ali se jim vračajo od preprodajalcev, ne smejo biti težji od 10 kg. Za liste in časopise, ki jih odpremljajo uredništva, se taksa plačuje v gotovini, za vrnjene liste in časopise se taksa plača v poštinih znakih, tako da znaša najmanjša taksa za te pošiljkatve 1 din. Za priloge, ki se ne bi nanašale na dotične liste in časopise, se plača za vsakih 100 komadov ali del tega števila 5 din. Posamezna teža priloge, ki se odpremlja po tej tarifi, ne sme prekašati 30 gr.

Poštne pristojbine za časopise so bile že doslej visoke. Z novo odredbo pa so se povišale za 100 odstotkov, kar pomeni hud udarec lastnikov časopisja. Vrh pa naša pošta zelo slabo funkcionira in se zlasti časopisi neredno dostavljajo naročnikom.

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku za naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjič. — Uprava.

Iz Češke

O tožbah nemških delavcev ali o mezdnih tožbah proti nemškemu delodajalcem smejo v vseh socialnih sporih razsojati odslej le nemški sodniki in predsedniki sodišč.

Radí draženja konj sta bila obsojena Karel Fuks, trgovec v Ogrskem Brodu na 15.000 kron in trgovec Oto Ziemlich, istotam na 15.000 kron.

Več masla. Ministrstvo trgovine je razglasilo, da bo doodelilo v času od 5. avgusta do 1. septembra t. l. na žvilske odrezke za običajne konzumente po 70 g masla, za otroke izpod 6 let po 125 g masla in za nadaljnje odrezke »b 1« do »b 4« za običajne konzumente po 50 g svinjske masti ter na odrezke »c 2« do »c 4« po 40 g umetne masti.

Opeko so dražili in so bili zato obsojeni opekarnarji Fr. Waverka v Lipniku nad Bečvo na 15.000 kron in Karel Prach v Gornji Brzi na 5000 kron.

Nové praške ulice. Listi javljajo, da je dobil v Prahi Havličkov trg novo ime Senski trg, Pačackega (češki zgodovinar) obrežje je bilo spremenjeno v Vltavsko obrežje, Revolujska ulica v Berlinsko, Jiraskov (češki romanopisec) most v Dienzenhoferov, Pariska ulica v Nürnbergsko, Masarvkovo obrežje v Vltavsko obrežje, Letenska ulica v Magdeburško.

Najnovejše vesti

Finančni minister dr. Šutej, ki se nahaja na Bledu, bo danes obiskal Ljubljano, kjer bo v banovinski palači sprejel predstavnike našega tiska in jim dal razne informacije.

Angleška letala so po poročilu DNB bombardirala Nizozemsko. Škoda ni nastala, ker je večina bomb padla na polja in v prekope.

Nemška letala in podmornice povzročajo dan za dnem Angležem hude udarce. Tako so potopili dne 26. julija 53.000 ton ladij, 27. julija 97.000 ton in 28. julija 60.000 ton.

Po poročilu Reuterja so prispele v neko zašodno angleško pristanišče čete iz Nove Zelandije.

V Bratislavi so se vršile velike manifestacije, na katerih sta govorila Tuka in Mach. Tuka je govoril in naglasil pomen nove Evrope, nadalje, da se mora spreminiti ustava, odstraniti žide iz trgovskega življenja in onemogočiti korupcijo. Sam Mach pa se je zahvalil Hitlerju.

Razno

Finsko-sovjetska trgovinska pogodba. Pravkar sklenjena trgovinska pogodba med Finsko in Sovjetsko socialistično zvezo predvideva obojestransko izmenjavo v višini 7 in pol milij. dolarjev. Finska bo dobavila Rusiji vlačilne čolne, vodne turbine, fine jeklene cevi, bakreno žico, kobalt, žveplo, usnje, papir, kožo, maslo, sir itd. Rusija bo izvozila na Finsko predvsem pšenico, rž, sol, tobak, opalit, petrolej, mangan, krom in bombaž.

Letina v Švici bo slaba. Tudi v Švici je neprestani dež zadnjih tednov zelo poslabšal izgleda za žetev, ki bo vrgla kvečjemu polovico žetve iz l. 1939. Najmanj eno tretjino bo imela Švica premalo žita z domačimi pridelki. Pri krompirju so pričakovali, da bodo pridelali okrog 10 milijonov meterskih stotov, toda slabo vreme, bolezen in krompirjevi keabri so uničili vsaj 1 milijon meterskih stotov letošnjega krompirja. V Švici tudi primanjkuje letos vsled vpopklice v drugih razmer okrog 50.000 delovnih moči. Vlada ima resne skrbi, da najde za pospravljanje žetve zadostno število delavcev.

Preselejevanje ruskih Nemcev. DNB. Velika akcija preselitve okrog 18.000 nemških rodbin iz Ruske Volinije in Galicije v bivši poljski del Povarto (Warthland) bo končano sredi avgusta. »Völkischer Beobachter« javlja, da je bilo do sedaj naseljenih okrog 10.700 nemških rodbin.

Angleški parlament o češki vladi. V četrtek je govoril v angleški Spodnji zbornici državni sekretar Butler o angleškem sklepu, da priznajo v Londonu ustanovljeno začasno češko-slovaško vlado kot redno vlado Čechoslovaške. Reuter javlja, da je sekretar Butler pri tem izrazil visoko priznanje čechoslovaški vojski na Angleškem in posebno čechoslovaškim letalcem, ki so se udeležili poletov nad Nemčijo. Državni sekretar Butler je nadalje poudaril, da nihče ne ve, kako bodo v bodočnosti izgledale politične meje v srednji Evropi. Toda nikdo ne more odrekati čechoslovaškemu narodu pravice do svobodnega in neodvisnega obstoja.

»Jaz verujem v to družino svobodnih narodov. Jaz verujem, da bo iz te brezprimerne preizkušnje izšlo prerojeno človeštvo! Bil bi hinavec in lažnivec, če bi se imenoval socialist, pa bi v globočini svoje duše ne veroval v svoje ideale! Nič se ne bojimo, nič se ne strašimo dnevnega trpljenja, ne zakrivajmo oči pred grozotami časa — pogumno jim glejmo v lice! Ne samo človek, ne samo narod, tudi človeštvo se bo dvignilo iz močvirja, očiščeno in pomlajeno! V to verujemo, v to zaupajmo — in laže nam bo trpljenje!«

Ivan Cankar.

Ali pride Narodna banka v državno last ali ne?

»Radničke novine« pišejo:

Sama od sebe se je razvila diskuzija o napovedanih reformah. Prav ta je zamenjala celo vrsto političnih problemov, ki so se pojavili v javnosti. Govore tudi o novih političnih kombinacijah, kar najbrže ni povsem brez temelja. In, čeprav se ne more govoriti o krizi, vendar zahtevajo vprašanja neko razjasnitev. Do te bo vsekakor došlo prihodnje dni.

Iz cele skupine problemov je ostalo na dnevnem redu edino vprašanje Narodne banke. V svojem zadnjem predavanju se je g. Bičanič dotaknil tudi tega problema in zahteval, da pride Narodna banka v državno last.

Bistvo problema je v naslednjem. Nominalna vrednost delnic Narodne banke znaša po 3000 dinarjev in vse se nahajajo v rokah 1300 delničarjev. Medtem pa znaša borzni tečaj teh akcij več kot 8100 dinarjev.

Dividenda za eno delnico znaša na leto od 300 do 400 dinarjev.

Narodna banka ima položaj pooblaščenice ustanove glede našega novčarstva. In prav zaradi tega se poudarja s hrvaške strani, da je treba preskrbeti tem ustanovam kompletno državno upravo. To ni le zahteva hrvaških političnih zastopnikov, ampak tudi industrijev in finančnikov Hrvaške in Slovenije. Dovolj je, če omenimo, da je ljubljansko »Jutro« prvo načelo to vprašanje v naši javnosti in se je zanj zavzel tudi član upravnega odbora iz Splita, Marin Ferič, predsednik industrijske in trgovske zbornice. Končno se smatra, da je etatizacija Narodne banke treba izvesti tudi zaradi tega, da se bo tudi decentralizirala.

Proti tem zahtevam se navajajo naslenji argumenti: država ima že sedaj popolno kontrolo nad vsem poslovanjem Narodne banke. Neposredni upravni aparat se postavlja na predlog ministra financ, razen tega je v banki še poseben vladni komisar. Brez njego-

vega soglasja se ne more nič ukreniti. Potemtakem, se poudarja, je udeležba države popolnoma zasigurana in poceni je demagogija poudarjanja navedenih zahtev.

Ali, glavna ni zahteva po kontroli, marveč po decentralizaciji. Do tega se pa ne more priti, dokler Narodna banka funkcionira kot delniška družba. Potrebno je, da ta postane državna ustanova in šele tedaj bo mogoče razpravljati o načrtih glede decentralizacije.

Polemika o Narodni banki

Stališče socialistov je že od nekdaj, da Narodna banka spada v področje državne uprave tudi v današnjih razmerah, ker država ne more biti odvisna od kapitala ali finančnega zavoda, ki štiti in pospešuje predvsem privatno špekulacijo. To vprašanje je načel sedaj znani izvozni direktor dr. Bičanič, ki predlaga, da naj država Narodno banko nacionalizira. Proti predlogu se oglašajo deležniki Narodne banke, češ, da je dr. Bičanič državni uradnik ter ni upravičen staviti in zagovarjati tak predlog.

Izkušnje v Nemčiji, v prejšnji Avstriji, v Franciji, Angliji in drugod nas uče, da so »pooblaščenice: državne banke, ki jih upravlja privatni kapital po svojih interesih, največja ovira razvoju državne politike. Socialistične vlade v Nemčiji, Angliji in Franciji so se morale ponovno umakniti, ko se je kapital »narodne banke« in ostali finančni svet upravljal nameranim ukrepom in reformam in jim odrekel vsakršni kredit. V tem uporu ni bil udeležen samo »domači« kapital, marveč vedno tudi »mednarodni«, ker se je bal za svoj dominantni položaj. Take finančne ustanove notorično branijo svoj privatni dobiček in vpliv.

Podržavljenje Narodne banke je torej potrebna stvar. Potreben pa je tudi vpliv na ostali finančni svet, ker pametna in poštena vlada ne sme biti lutka sporedne finančne sile.

V nezasedeni Franciji primanjkuje živil

Krivi pridejo pred sodišče.

Poročilo Havasa je Petainova francoska vlada sklenila, da se s 1. avgustom uvedejo v vsem nezasedenem ozemlju krušne karte. Osebe v starosti od 12 do 70 let bodo dobivale dnevno 300 do 500 g kruha, otroci pa od 100 do 200 g.

Ministrski svet je sprejel tudi osnutek zakona, ki določa osnivanje posebnega vrhovnega sodišča, pred katerega bodo postavljeni politiki, ki so zakrivali vojno. Japonska za primirje s Kitajsko

Poročilih iz Hongkonga namerava Japonska staviti Kitajski mirovne predloge, v katerih bo zahtevala, da naj se nekatere severne kitajske pokrajine prepuste Japonski. Predsednik kitajske republike naj bi postal Vančingvaj. — Ostale kitajske pokrajine z angleško Birmo, francosko Indokino in Siam pa naj se združijo v enoten gospodarski blok pod vodstvom Japonske. Temu bloku bi se pozneje pridružila tudi Mandžurija.

Uvedba splošne vojaške dolžnosti v Mehiki

Zvezni kongres javlja o zakonskem načrtu o uvedbi splošne vojaške obveznosti v Mehiki ter o ustanovitvi posebnega vrhovnega sveta za državno obrambo. Splošna vojaška obveznost v Zedinjenih državah se bo pričela izvajati že 24 ur nato, ko bo kongres sprejel ta zakon. Službovanja bodo zaenkrat oproščeni oni obvezniki, ki imajo družine.

Danska šteje okrog 100 tisoč brezposelnih. Po uradnih poročilih je bilo koncem junija na Danskem 96 tisoč 777 brezposelnih. Lani je bilo ob istem času na Danskem le 55 tisoč 341 brezposelnih.

Kaj pravi angleški letalski minister

Minister za letala lord Beaverbrook je izjavil v nekem govoru, da je Anglija kupila od ustanovitve tega ministrstva v Ameriki 1.215 letalskih motorjev. Večina letalskih ogrodij je bila izdelana v Angliji in tudi motorji se vdelajo doma. Kupljeni motorji so nenevadno močni in moderni.

Pretekli teden so v tem pogledu dosegli rekordno produkcijo V tem mesecu bodo proizvodnjo letal podvojili. Nadalje je minister sporočil, da mu je dal ameriški finančni minister Morgenthau zadotovilo potom kanadskega letalskega ministra, da bo gradila Amerika mesečno za Anglijo 3000 letal še preko rednih naročil.

Romunija uvaja reakcijo

Romunska vlada je izdala nov delavski zakon, po katerem prepoveduje stavke, pač pa dovoljuje podjetjem, da podaljšujejo delovni čas nad osem ur.

Tajnik Društva narodov odstopil

Reuter poroča, da je tajnik Društva narodov Jože Avenol odstopil. Vodstvo Društva narodov prevzamejo začasno trije višji uradniki društva.

ŠE VEDNO KUPITE DOBRO IN PO UGODNIH CENAH

Kopalke — Nogavice.
Pletenine — Bluze, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki).
Volna — preja za strojna ročna dela.
Kombineže, modrčke, srajce svilene in flor nogavice itd.
Oblečke, platno, odeje, predpasnike, rute, Blago, perilo za ženske, moške, otroke, Šivilne potrebščine, galanterija.
OSET »MARA«, Koroška cesta 26 (Poleg tržnice — Vodnikov trg).

Nova smer bolgarske zunanje politike

Od 19. maja 1934 je Bolgarija z izredno intenzivnostjo razvila svojo revizionistično propagando. Za novi režim je to bila »velika ideja«, okoli katere se je posrečilo združiti znaten sloj prebivalstva. Neposredni namen cele te revizionistične kampanje je Dobruđa, pokrajina, ki je po minuli vojni pripadla Romuniji. Tudi z Grčijo in Turčijo se še niso mogli računati za poravnane.

S tem načrtom je Bolgarija prišla do pristranejših odnošajev s SSSR. Vlada v Sofiji je smatrala, da bo Moskva pristala, da te zahteve podpre brez rezerve. V Sofiji se je govorilo, da so že dogovorjene neke modalitete. Zaradi tega je prišlo do ekskurzij političarjev, novinarjev in gospodarstvenikov v SSSR. En sofijski list je branil od početka vojne stališče Moskve in njeno naziranje.

Zadnje tedne se pa zdi, da je ta odnošaj prenehal biti tako pristran. S sovjetske strani je ta odnošaj dobil demonstrativen značaj z odhodom Lavrencijeva v Bukarešto brez poslovnih avdijence in izročitve odpoklicanih pism. Dočim se je prej govorilo o prihodu Majskega v Sofijo, je postavljen za poslanika 28 letni tajnik poslaništva Lavriščev. Nekaj tednov je minilo, ko je šele bila napovedana svečana avdijenca, na kateri naj bi se izročila tudi odpoklicna pisma prejšnjega sovjetskega poslanika v Sofiji.

Mem tem časom je prišlo do potovanja glavnega vojnega poveljnika bolgarske vojske v minuli svetovni vojni na zapadno bojišče. Ta način je vidna manifestacija težnje, da naj se v zrahljanem ravnotežju, poišče krepkejša in neposrednejša naslonitev na nove sile.

Zveza Bolgarije z Nemčijo ni nov pojav. V gospodarskem oziru je definitivno sklenjena že 1937, ko je nad 60 odst. zunanje trgovine vršila z Nemčijo, dočim je drugi del blaga šel v Italijo. Nasprotno se pa gospodarske vezi s SSSR nikakor niso premaknile z mrtve točke že zaradi tega, ker Bolgarija ni imela ničesar, kar bi izvažala.

Nova orientacija Bolgarije izhaja potem takem samo kot nadaljevanje gospodarske politike. In čim se je znašla v krogu onih sil, ki jim je najmanj do razširjenja raznih zapletljajev, je očitno, da so morale nastopiti izpremembe v odnošajih z ostalimi silami, in sicer predvsem z Romunijo. Pričakovanje, da se bo mirnim putem na mirovnih konferencah sklenilo, kar bo zadovoljevalo revizionistične težnje Bolgarije, je zmagalo v vladajočih krogih Sofije.

S tega stališča ima sprejem novega sovjetskega poslanika ter stavke tekstilnih in tobačnih delavcev v Bolgariji poseben pomen.

Po »R. N.«

Jasne besede

celo iz meščanskega tabora

Da tudi nekateri meščanski krogi pravilno razumejo sedanji prelom, pričajo članki dveh švcarskih meščanskih listov:

Glasilov vzhodnošvicarske industrije in trgovine, »St. Galler Tagblatt« piše:

»Razume se, da se bomo morali v gospodarskem oziru prilagoditi novim razmeram in bomo iskali novih oblik. Sprememba političnega ravnotežja sil na svetu pa nas ne sme pripraviti do tega, da bi se odpovedali svoji svobodi, ki smo jo podedovali. Ohranitev svobode našega teritorija mora iti vzporedno z ohranitvijo osebnih svobode vsakega posameznika. Človeško dostojanstvo in človeške pravice so večne besede, svobode duha ne smemo nikdar izgubiti!«

V »Zürcher Anzeiger« pa beremo:

»V času, ko mora ves narod napeti za rešitev gospodarskega in nacionalnega obstoja vse svoje sile ne sme imeti visoka financa prav nobenih predpravic. Vsi veliki dobičkarji in premoženja se naj postavijo v službo domovine in žive dejavnosti.«

Književnost

Knjiga Cangkajšekovih govorov. Založba

»Vita nova« v Luzernu je izdala knjigo z imenom »Chinas Kampf«, s podnaslovom »Marschal Chiang Kai-Sheks Reden aus Krieg und Frieden« (Govori maršala Cangkajšeka v vojni in miru). Knjiga nam razodeva to-le: V času, ko se Evropa maje v svojih temeljih, ne smemo pozabiti Kitajske. Tam divja vojna že tri leta in nič manj kot štirideset milijonov Kitajcev je moralo zapustiti svoj dom in si iskati novega krova — to je največje preseljevanje, ki ga pozna zgodovina! Se danes je okrog petnajst milijonov Kitajcev brez strehe. Do danes se Japoncem ni posrečilo zlomiti narodnega odpora in združenja Kitajcev, nasprotno: japonska krvava brutalnost Kitajce vedno bolj krepí v vsenarodni obrambi. Med tem, ko se zdi, da Evropi manjka globoke nprave sile, ki bi se postavile pa robu brezpravnosti, je tak moralna protisila živa in učinkovita na Kitajskem. Vsaj pri branju imenovane knjizice Cangkajšekovih govorov pridemo do tega prepričanja. Kitajski odpor proti japonskemu nasilju je predvsem osnovan na moralnih činiteljih. Cangkajšeku, ki je kristijan, je krščanstvo polno kitajske morale in tradicije. Zato vidi v Jezusu predvsem revolucionarja; voditelja narodne, socialne in šele potem verske revolucije. Na ta način pride Kitajec krščanstvu bližje kot marsikateri katoliški bogoslovec. Vsi Cangkajškovi govori, ki so enostavni ter prepričevalni, so poziv za vsakega Kitajca, za vsakogar, da polaga važnost na »duševno mobilizacijo«. Povsod povdarja v njih pomen vzgoje in samovzgoje, ki utrjuje narodov značaj na osnovi starih kitajskih temeljev: vpljdnosti, eravice, skromnosti, sramežljivosti. Ti Cangkajškovi govori, ki so tudi stvarno dobro fundirani, nas uverjajo, da ima Kitajska dovolj moralne sile in revolucionarne potrpežljivosti, kar ji bo pomagalo obenem z njenimi naravnimi činitelji, ki so na razpolago velikanskemu kitajskemu ozemlju, streti sovražnika, ki se poslužuje le gole sile.

Delavski pravni svetovalec

Podpis ob izstopu. (Borovec)

Vprašanje: V podjetju sem napravil veliko nadurnega dela, ki mi ga je podjetje plačalo le z osnovno mezdo. Ob izstopu iz službe sem zahteval plačilo za nadurno delo. Končno sem se s podjetjem poravnal in podpisal izjavo, da so s poravnanim zneskom poravnani vsi zahtevki iz službenega razmerja napram podjetju. Sedaj sem ugotovil, da bi moral po točnem preračunu prejeti mnogo višji znesek za nadurno delo. Ali lahko poravnavo izpodbijam, ker sem jo sklenil v razburjenosti in zahtevam polno plačilo?

Odgovor: Sodišče smatra, da so take poravnave veljavne. Če bi mogli dokazati, da je podjetje izkoristilo vašo razburjenost in nerazsodnost, odnosno mogoče vašo veliko stisko, in je prišlo do poravnave le vsled teh okolištin, lahko izpodbijate to poravnavo kot neveljavno.

Toda dokaz je dokaj težak. Zato, po našem mnenju gornje poravnave ne boste mogli razveljaviti.

Plačilo pravnih stroškov (Celje).

Vprašanje: Moj mož je pri odvetniku naročil tožbo. Ker s tožbo ni uspel, zahteva njegov zastopnik povračilo pravnih stroškov ne le od mojega moža, marveč tudi od mene. Pri zastopniku mojega moža nisem bila nikoli in ga tudi nisem pooblastila za pravdo. Ali sem tudi jaz poleg moža dolžna plačati stroške?

Odgovor: Če pravde niste naročili ter tudi za stroške niste prevzeli nikakršnega jamstva, ne more zastopnik vašega moža od vas zahtevati plačila stroškov. Le v primeru, da ste prevzeli jamstvo za pravne stroške svojega moža, za iste odgovarjate. V tem primeru smete zahtevati, da sodišče odloči o višini zahtevanih stroškov.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najceneje pri naših inzerentih!

Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru
Sodna ulica šte. 20

Izvršuje vsa v grafično stroko spadajoča dela najceneje in najhitreje.

59 62 66 72 78 84 90
Gotove dečve obleke (Dirndl obleke)
Magdalenska oblačilnica
A. Kumeržak, Maribor (Palača dr. Sedaj)
Valvazorjeva — Dvořakova ulica — (smer Frankopanova ul.)
Ženska krila; 49, 59, 72, 85. Ženske bluze: 29, 32, 37, 49 65.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevni cenah. Filtra Izdelava.

Priporoča se
SPECERIJSKA TRGOVINA
Delavski dom I. I. I. O. I.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324